

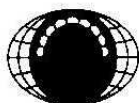

تاریخ پزشکی ایران

درسنامه‌ای برای دانشجویان پزشکی

دکتر ایرج نبی‌پور

www.ketab.ir

مرکز تحقیقات
زیست فناوری دریایی، خلیج فارس

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر
مؤرخه تاریخ پزشکی خلیج فارس

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی
کلان منطقه پنج

بنیاد آبر دانشدانی
فلسفه بوشهر

- سرشناسه : نبی‌پور، ایرج، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور : تاریخ پزشکی ایران: درسنامه‌ای برای دانشجویان پزشکی / نویسنده ایرج نبی‌پور؛ ویراستار دارا جوکار؛ [برای] بنیاد ایرانشناسی شعبه بوشهر ... [و دیگران].
مشخصات نشر : بوشهر: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، انتشارات، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری : ۲۱۸ ص.
شابک : 978-622-964327-3
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع : پزشکی -- ایران -- تاریخ
موضوع : Medicine -- Iran -- History
شناسه افزوده : دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر. انتشارات
شناسه افزوده : بنیاد ایرانشناسی. شعبه استان بوشهر
رده بندی کنگره : R۶۳۱
رده بندی دیویی : ۹۵۵/۶۱۰
شماره کتابشناسی ملی : ۶۱۴۱۷۳۱

تاریخ پزشکی ایران

درسنامه‌ای برای دانشجویان پزشکی

نویسنده: دکتر ایرج نبی‌پور

ویراستار و صفحه‌آرا: دارا جوکار

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

چاپ اول: بهار ۱۳۹۹

چاپ: انتشارات چوگان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تصویر روی جلد متعلق به مرحوم دکتر نصیر سینایی، پزشک قرنطینه جنوب کشور (بوشهر)

با سپاس فراوان از استاد جناب آقای خسرو سینایی بابت اهدای تصویر و وسائل طبابت ایشان

به موزه تاریخ پزشکی خلیج فارس متعلق به دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

مرکز تحقیقات
ریست فلوری دریایی خلیج فارس

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر
موزه تاریخ پزشکی خلیج فارس

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی
کلان منطقه پنج

بنیاد ایرانشناسی
شعبه بوشهر

بوشهر، خیابان معلم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۱
پیش‌درآمد.....	۵
فصل اول: پزشکی در میان‌رودان (بین‌النهرین).....	۱۵
مقدمه.....	۱۷
مفهوم بنیادی بیماری.....	۲۰
درمانگران.....	۲۳
بیماری‌ها.....	۲۵
داروها.....	۲۷
جراحی.....	۳۰
سلامت عمومی.....	۳۲
نتیجه‌گیری.....	۳۳
فصل دوم: تاریخ پزشکی ایران باستان.....	۳۵
اسطوره‌شناسی پزشکی.....	۳۷
فلسفه پزشکی و اصول بهداشتی در ایران باستان.....	۳۹
بیماری‌شناسی.....	۴۳
درمانگران.....	۴۵
آموزش و مکاتب پزشکی.....	۴۷
درمان و داروشناسی.....	۴۹
گیاه‌پزشکی.....	۵۵
دانشگاه جندی‌شاپور.....	۵۸

پیش گفتار

بسم الله الرحمن الرحيم

سی و هفت سال پیش، در زمستانی سرد و پرباران، پس از پایان کلاس درسی از فیزیوپاتولوژی در کنار پلکان ورودی دانشکده پزشکی شیراز که به سالن شریعتی منتهی می‌شد، پناه جسته و به زوزه‌های پرطنین تندباد جنوبی گوش فرا داده بودم که چشمانم به انباشتی از کتاب و خرده کاغذهایی که نوشتارهای لاتین فراوانی را در برداشتند، جلب گردید که از سر زباله‌دان چوبین حیاط، با نیروی تندباد، به زیر درختان سرو محوطه دانشکده، کشانده شده بودند. مجله‌ای انگلیسی‌زبان به رنگ قرمز و سفید که در میان این سمفونی زوزه باد و کاغذ می‌درخشید، همچون مغناطیسی مرا مجذوب خود کرد. بی‌درنگ در زیر شلاق تندباد سرد زمستانی که بی‌امان می‌وزید، آن را ربوادم و به خوانش آن پرداختم و آن‌گاه بود که دیگر نه سرما را حس می‌کردم و نه گذشت زمان؛ زیرا یکی از نوشتارهای این ژورنال مرا به یک هزار سال پیش که اوج درخشش تمدن اسلامی بود، پرت کرده بود و به بیمارستان‌ها و دانشکده‌های پزشکی بغداد، ری و سرزمین اندلس در کنار ابوالقاسم زهراوی، رازی، پورسینا، علی ابن عباس اهوازی و ابن نفیس کشاند¹ و در همین هنگام بود که سرمست از احساس غرور بی‌همتایی، چون چشم از نوشتار برداشتم، به این اندیشه گرفتار آمدم تا این مقاله را بسط داده و به هم‌کلاسی‌هایم نشان دهم که در پیش از گذار اروپا از رنسانس علمی و فرهنگی، مشعل فروزان دانش پزشکی در دستان ما بوده است و ما ناآگاه همان روش‌ها و تکنیک‌هایی را در شناخت و درمان بیماری‌ها و جراحی‌ها به کار می‌بریم که سنگ بنای آن‌ها را در یک هزار سال پیش از این، مسلمانان بنیان گذاشتند. چنین بود که در دوران گذران اینترنتی پزشکی عمومی، بخش کارنامه تمدن اسلامی (فصل سوم کتاب کنونی)، نوشته شد.

¹ Syed IB, Louisville KY: Islamic medicine 1000 years ahead of its times. J Islamic Med Ass 1981;13(1):7.